

OSEN KOMMUNE

Arkiv: J74

Dato: 03.04.2012

SAKSFRAMLEGG

<i>Saksnr</i>	<i>Utvalg</i>	<i>Møtedato</i>
16/12	Osen kommunestyre	18.04.2012

Saksbehandler: Sigrid Angen

HØRING TOBAKKSSKADELOVEN, OG SPØRSMÅL OM OSEN KOMMUNE SOM EN TOBAKKSFRI ARBEIDSPASS

Vedlegg

- 1 Høringsbrev og hovedinnhold høringsnotat

Sakens bakgrunn og innhold:

Kommunen har fått høring av forslag til endringer i tobakksskadeloven, med høringsfrist 20. april 2012. I kommunestyremøte 21. desember 2011 ble det bedt om å få lagt fram en sak om Osen kommune som en tobakksfri arbeidsplass. Det er naturlig å legge fram høringssaken og spørsmålet om tobakksforbud på arbeidsplassen i sammenheng, blant annet fordi høringsnotatet inneholder en drøfting av tobakksfrie arenaer, inklusive tobakksbruk i arbeidstida.

Vedlagt saken er høringsbrev og hovedinnhold i Helse- og omsorgsdepartementets (HODs) forslag til endringer i tobakksskadeloven. Hele høringsnotatet om endringer i tobakksskadeloven er på 111 sider, og det er derfor ikke hensiktsmessig å sende det ut i sin helhet til kommunestyret. Hele notatet kan leses på <http://www.regjeringen.no/nb/dep/hod/dok/hoeringer.html?id=1904>. Ta kontakt med kommunen hvis det er ønskelig å få hele notatet skrevet ut.

I det følgende redegjøres for hovedinnhold i høringsforslaget, og forslag til høringsuttalelse. I høringsuttalelsen trekkes kun fram forslag det anbefales at kommunen går mot eller har særskilte synspunkter på.

Til sist legges fram en vurdering av kommunen som tobakksfri arbeidsplass.

Høringsforslaget til tobakksskadeloven

Postadresse

7740 Steinsdalen

Besøksadresse

Kommunehuset

Telefon 72 57 82 00

Telefaks 72 57 82 01

E-post postmottak@osen.kommune.no

Internett www.osen.kommune.no

Bankgiro 4360 06 00169

Bakgrunn

HOD arbeider med en ny tobakksstrategi for de neste fem årene. Andelen røykere har gått jevnt nedover de siste årene, men blant unge i alderen 16-24 år er det fortsatt 26 prosent som røyker daglig eller av og til. I befolkningen som helhet (16-74 år) røyker fortsatt godt over en million mennesker daglig eller av og til (29 prosent). Utviklingen i snusbruk blant unge har gått i motsatt retning og økt kraftig de siste årene – ca hver tredje unge mann (36 prosent) og hver sjettede unge kvinne (16 prosent) i alderen 16-24 år bruker nå snus daglig eller av og til. I følge Nasjonalt folkehelseinstitutt er tobakksrøyking den enkeltfaktoren som har skapt størst helseskade i befolkningen de siste tiåra.

Å hindre at barn og unge begynner å bruke tobakk er hovedfokus i departementets arbeid med tobakksforebygging. Tobakksfrie voksne og tobakksfrie arenaer er en forutsetning for tobakksfrie barn og unge.

Tobakksvarer er lovlige varer, men HOD vektlegger at det må settes begrensninger på hvor røyking foregår. Departementet legger vekt på at helseskadene av tobakksbruk gjør at det er tungtveiende legitimitetsgrunner for myndighetenes rett til å innskrenke enkeltindividets rett til å røyke. Videre tas valget om røyking gjerne av umyndige personer med misoppfatninger om risiko, friheten til å slutte begrenses av avhengighet, og røyking kan ramme uskyldig tredjeperson.

Hovedinnholdet i høringsforslaget

For å hindre barns tilgang til tobakksvarer foreslås blant annet en kommunal bevillingsordning for salg av tobakk. Bevillingsordningen innebærer en kommunal tilsynsordning som samkjøres med tilsyn på alkoholomsetning. Bevilling skal gis til den for hvis regning virksomheten drives, og skal ikke være tidsbegrenset, men løpe til den blir inndratt, eller ved død eller konkurs. Alle virksomheter som allerede selger tobakk skal automatisk få bevilling ved innføringstidspunktet, og det foreslås ikke skjønnsutøvelse i forhold til hvem som skal få bevilling (slik det er for alkohol). Myndigheten foreslås lagt til kommunestyret, men kan delegeres. Ordningen foreslås finansiert gjennom et gebyr fra virksomhetene. HOD ber om innspill på om gebyret skal være flatt eller gradert, for å hensynta de minste utsalgsstedene. Hvis det blir et flatt bevillingsgebyr, vil et mulig nivå være om lag 4000-5000 kr per bevillingssted. I tillegg foreslås et gebyr for avholdelse av kunnskapsprøven i tobakkskadeloven. Det bes om tilbakemelding på om det skal innføres søknadsgebyr i tillegg til løpende årsgebyr. Det foreslås et tilsyn med bevillingen, og departementet ber om tilbakemelding på hyppighet av tilsyn.

HOD foreslår en absolutt aldersgrense på 18 år for salg av tobakk, et forbud mot salg av mindre tobakkspakninger, og en presisering av forbudet mot synlig oppstilling av tobakksvarer.

For å redusere barn og unges etterspørsel etter tobakksvarer foreslås blant annet at flere arenaer i samfunnet blir røyk- eller tobakksfrie, og å styrke vernet mot passiv røyking.

Postadresse	7740 Steinsdalen	Telefon	72 57 82 00
		Telefaks	72 57 82 01
Besøksadresse	Kommunehuset	E-post	postmottak@osen.kommune.no
		Internett	www.osen.kommune.no
		Bankgiro	4360 06 00169

Adgangen til å ha røykerom foreslås fjernet. Departementet vil ha tilbakemelding på om det er hensiktsmessig med sentrale regler for innebygging av uteserveringer, eller å innføre røykfrie buffersoner.

Departementet foreslår at alle skoler og barnehager gjøres tobakksfrie utendørs, og at det lovfestes tobakksfri skoletid for elevene. Det foreslås forbud mot tobakksbruk på skolens områder, slik at det klargjøres at heller ikke besøkende kan bruke tobakk på skolens områder. Videre foretas en drøfting av grensene for arbeidsgivers styringsrett i spørsmålet om røykfri arbeidstid. Departementet drøfter spørsmålet om røykfri arbeidstid for ansatte ved skoler, barnehager, visse helseinstitusjoner og barnevernsinstitusjoner, men foreslår ikke å lovfeste røykfri arbeidstid for disse gruppene.

En tobakksfri skolegård/barnehage og tobakksfri skoletid vil innebære et kommunalt tilsynsansvar for å følge opp denne ordningen.

HOD ønsker tilbakemelding på om det er behov for en normativ lovbestemmelse om barns rett til vern mot passiv røyking, jf. at om lag 100 000 barn utsettes for passiv røyking daglig.

Departementet foreslår også at alle inngangspartier til helseinstitusjoner og offentlige virksomheter gjøres røykfrie, og at adgangen til røykerom på institusjoner forsvinner. Beboere skal fortsatt ha mulighet til å røyke på beboelsesrom på institusjon.

Forslag til høringsuttalelse tobakkskadeloven

Osen kommune støtter mange av forslagene til endringer i tobakkskadeloven, og ser positivt på tiltak som kan bidra til å redusere tobakksbruken i befolkningen.

Osen kommune vil bemerke følgende til høringsforslaget:

Bevillingssystem:

Et nytt bevillingssystem medfører ytterligere oppgaver lagt til kommunesektoren, både med godkjenning av bevillinger og tilsyn. Det forutsettes at tilsynet med bevillingene for tobakksalg i størst mulig grad kan samkjøres med tilsyn for salg av alkohol, med samme kontrollhyppighet. Videre er det ønskelig med en differensiert avgift etter salg, slik det er for alkohol, for å ivareta mindre utsalgssteder i distriktene.

Osen kommune som tobakksfri arbeidsplass

I følge departementet kan en eier av et område som hovedregel benytte råderetten som eier til å totalforby røyking eller tobakksbruk i lokaler og på eiendommens uteområder. I tillegg kan en virksomhet benytte sin styringsrett som arbeidsgiver, så langt denne rekker, til ikke å tillate røyking eller tobakksbruk i arbeidstida.

Erfaringer med røykeforbud

Flere kommuner har innført røykeforbud for ansatte i arbeidstida. Forbudet er begrunnet med hensyn til tjenestemottakere, funksjon som rollemodeller, ønske om å være en helsefremmende virksomhet, og hensyn til redusert sykefravær og økt produktivitet. En del arbeidsgivere har innført tobakksfri arbeidstid, som også inkluderer snus.

Postadresse

7740 Steinsdalen

Besøksadresse

Kommunehuset

Telefon 72 57 82 00

Telefaks 72 57 82 01

E-post postmottak@osen.kommune.no

Internett www.osen.kommune.no

Bankgiro 4360 06 00169

Andelen røykere reduseres i gjennomsnitt med 4-6 prosent når arbeidsgiver innfører røykfri arbeidsplass, og de som fortsetter å røyke reduserer forbruket med om lag 10 prosent. På arbeidsplasser med en røykfripolicy er det nesten dobbelt så mange som slutter å røyke som på arbeidsplasser uten slik policy. Svenske undersøkelser viser at en som røyker i gjennomsnitt tar om lag 30 minutter lengre pauser i løpet av en arbeidsdag enn en ikke-røyker.

I 2008 bevilget Stortinget 3 mill. kr. til prosjektet Røykfritt arbeidsliv, som skulle brukes til å stimulere til røykeslutt og bedre helse, for eksempel røykesluttkurs, gratis frukt med mer. Erfaringer fra prosjektet viser at de ansatte stort sett var positive til tiltaket, spesielt der ordningen hadde vart en stund. Samtlige virksomheter som var med i prosjektet opplevde en viss motstand, men den var minst der de ansatte hadde blitt involvert i prosjektet i forkant og fått komme med innspill. Det som kjennetegnet virksomheter som hadde fått godt resultat, var: Godt planleggingsarbeid, eierskap og involvering av ansatte, restriksjoner som gjorde det vanskeligere å røyke, holdningsarbeid og motivasjon (røykesluttkurs), fokus på helsefremmende tiltak generelt (kosthold og fysisk aktivitet), felles premieringstiltak for de ansatte med mer.

Arbeidsgivers styringsrett – for og mot forbud

Kommunesektorens interesseorganisasjon KS har drøftet arbeidsgivers styringsrett i forhold til et ev. forbud. Hjemmelen for retten til å innføre røykeforbud er styringsretten og eierrådigheten over egne lokaler og eiendommer. Kjernen i styringsretten er retten til å organisere, lede, kontrollere og fordele arbeidet. Retten begrenses blant annet av alminnelige saklighetsnormer.

Spørsmålet om røykfri arbeidstid har aldri vært behandlet i rettsapparatet, men Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har gjort en vurdering av Levanger kommunes innføring av røykfri arbeidstid. Fylkesmannen opphevet Levanger kommunes vedtak om røykfri arbeidstid med begrunnelse om retten til respekt for privatliv. Kommunen fattet deretter et nytt vedtak, hvor forbudet omfattet røyking i og rundt kommunale lokaler med tilhørende tomtearealer og i kommunale kjøretøy. Dette vedtaket ble ansett som gyldig. Fylkesmannen har blitt kritisert for sitt første vedtak i ettertid (av blant andre jussprofessor Asbjørn Kjørstad).

KS nevner seks hovedhensyn for røykfrie arbeidsplasser: Arbeidstakeres helse, hensyn til forsvarlig arbeidsmiljø, tjenestemottakere, redusert sykefravær/økt produktivitet, reduserte utgifter til ventilasjon og renhold, og ønsket om å framstå som et godt eksempel.

Et argument mot et tobakksforbud kan være at det er en for stor inngripen i personers rett til privatliv (etter menneskerettighetene). KS spør i den forbindelse om det i det hele tatt er rom for hensyntaken av "privatliv" når det kommer til arbeidsforhold.

På den andre siden bør et totalforbud være et egnet tiltak for å ivareta tungtveiende samfunnsbehov, og tiltaket bør ikke gå lengre enn nødvendig. Selv om skadevirkningene av tobakksbruk er godt dokumenterte, er det ikke salgs- eller bruksforbud av tobakk, og et totalforbud er derfor å gå langt.

Styringsretten og begrunnelsen for å forby bruk av tobakk kan gå lengre i forhold til visse stillinger. Eksempler kan være ledere i helseinstitusjoner, og lærere (fordi de er

Postadresse	7740 Steinsdalen	Telefon	72 57 82 00
Besøksadresse	Kommunehuset	Telefaks	72 57 82 01
		E-post	postmottak@osen.kommune.no
		Internett	www.osen.kommune.no
		Bankgiro	4360 06 00169

rollemodeller). Men et forbud for for eksempel lærere bør i følge KS begrenses til å gjelde den arbeidstida de oppholder seg på skolen (altså ikke et totalforbud). I 2006 sendte helseministeren og kunnskapsministeren et brev til fylkeskommunene med oppfordring om å innføre forbud mot tobakksbruk i skoletiden, både for elever og ansatte i videregående skole.

For og mot Osen kommune som tobakksfri arbeidsplass

Ut fra ovenstående så har flere kommuner og fylkeskommuner innført røykfrie/tobakksfrie arbeidsplasser. Muligheten til å innføre forbud kan slik sett sies å være til stede, selv om ingen saker har blitt prøvd for rettsapparatet.

Hvem?

Hovedargumentet for å innføre et tobakksforbud vil være hensynet til arbeidstakeres helse, og til kommunalt ansatte som rollemodeller. Dette argumentet kan være forskjellig for ulike grupper kommunalt ansatte, slik at det for eksempel vil være et sterkere argument for et forbud for lærere og øvrige ansatte i skole og barnehage, ut fra deres funksjon som rollemodeller.

Departementet er svært opptatt av å begrense rekruttering til tobakksbruk, noe som taler for et særlig fokus i forhold til barn og unge (og deres rollemodeller). Siden snusbruken øker sterkt i den unge aldersgruppen, vil det kunne argumenteres for at et ev. forbud også vil måtte gjelde snus (altså et tobakksforbud, ikke et røykeforbud).

En annen hovedgruppe for et ev. forbud vil være grupper av ansatte som er i direkte kontakt med tjenestemottakere, som for eksempel pleiepersonell innen helse og omsorg. Det kan være belastende for for eksempel syke pasienter/beboere å bli stelt av en ansatt som lukter av tobakksrøyk.

På den andre siden er det viktig med medvirkning og involvering fra ansatte i en prosess med innføring av ev. tobakksforbud, og det vil kunne oppleves som urettferdig hvis et forbud innføres for grupper av ansatte og ikke andre. For eksempel vil kommuneledelsen i en liten kommune være en synlig del av lokalsamfunnet, og bør slik sett framstå som et godt eksempel.

Ut fra ovenstående kan det argumenteres for at dersom en ønsker å innføre et tobakksforbud i Osen kommune, bør det gjelde alle ansatte, og kommunens politiske representanter (i møtesammenheng, eller i de tilfeller hvor kommunepolitikerne representerer kommunen).

Det kan vurderes om man bør se på omfang av tobakksbruk i kommunen før man igangsetter ev. omfattende tiltak.

Hvordan?

Et ev. forbud kan innføres som et forbud mot å bruke tobakk *i arbeidstida* (eksklusive ubetalte pauser, på tjenestereiser og i egen bil), eller som et forbud mot tobakksbruk *i kommunens lokaler/på kommunal eiendom*.

Et forbud mot å bruke tobakk i arbeidstida vil mest sannsynlig ha størst effekt når det gjelder reduksjon i tobakksbruken blant ansatte. Samtidig vil et slikt forbud kanskje oppleves som

Postadresse

7740 Steinsdalen

Besøksadresse

Kommunehuset

Telefon 72 57 82 00

Telefaks 72 57 82 01

E-post postmottak@osen.kommune.no

Internett www.osen.kommune.no

Bankgiro 4360 06 00169

strengt, og det vil kunne medføre irritasjon og misnøye. Et forbud mot tobakksbruk på kommunal eiendom vil bety at man vil kunne bruke tobakk i arbeidstida, men man vil da måtte gjøre det utenfor kommunal eiendom. Dette vil være mindre belastende for ansatte tobakksbrukere, men vil kunne medføre lengre pauser, og vil virke urettferdig for ansatte som ikke har en fleksibel arbeidssituasjon og ikke kan forlate arbeidsstedet.

Ev. trinnvis tiltakspakke

Ut fra erfaringer i andre virksomheter fungerer et tiltak som tobakksfritt arbeidssted best hvis arbeidsgiver, ansatte og tillitsvalgte sammen legger opp en prosess for å innføre tobakksfri arbeidstid. Etter administrasjonens vurdering bør en tobakksfri arbeidsplass ses i lys av kommunens ansvar for folkehelse, og kan være et startskudd for en plan for bedre folkehelse i Osen kommune. Ulike tiltak for bedre helse blant ansatte kan vurderes. Aktuelle elementer i en tiltakspakke kan være tilbud om røykesluttkurs, gratis frukt, gratis treningsmuligheter, felles trimgrupper, gratis røykeerstatningsmidler, og anviste røykeplasser. Et funn i prosjektet Røykfritt arbeidsliv var at de tiltakene som fungerte best var tiltak som begrenset tilgangen på steder å røyke. Det bør vurderes om man bør se på omfang av tobakksbruk i kommunen før det igangsettes ev. omfattende tiltak. Et fokus på folkehelse og helsefremmende tiltak for kommunalt ansatte kan vurderes også uavhengig av et ev. tobakksforbud.

Rådmannens innstilling:

Høring av tobakkskadeloven:

Høringsuttalelse til tobakkskadeloven vedtas i samsvar med forslaget, og oversendes Helse- og omsorgsdepartementet innen fristen 20. april.

Osen kommune som tobakksfri arbeidsplass:

- 4) Det overordnede målet er at Osen kommune skal være en helsefremmende arbeidsplass. Som et ledd i et arbeid med folkehelse settes det som mål at Osen kommune skal være en tobakksfri arbeidsplass innen 2014.
- 5) Det utredes forslag til en helhetlig tiltakspakke, som skal stimulere til røyke- og tobakkskutt, og bedre helse blant kommunalt ansatte. Forslaget skal inkludere kostnadsoverslag for aktuelle tiltak.
- 6) Det settes ned en arbeidsgruppe for å utarbeide forslag til tiltakspakke. Gruppen består av representanter fra tillitsvalgte og ansatte, kommunestyret og administrasjonen (sekretær).

Saksprotokoll i Osen kommunestyre - 18.04.2012

Behandling:

Forslag fra KRF/V v/Hallvar Nøss:

Høringsuttalelse til tobakkskadeloven vedtas i samsvar med forslaget, og oversendes Helse og omsorgsdepartementet innen fristen 20. april

Osen kommune som tobakksfri arbeidsplass:

Postadresse		Telefon	72 57 82 00
	7740 Steinsdalen	Telefaks	72 57 82 01
Besøksadresse	Kommunehuset	E-post	postmottak@osen.kommune.no
		Internett	www.osen.kommunc.no
		Bankgiro	4360 06 00169

1. Det overordnede målet er at Osen kommune skal være en helsefremmende arbeidsplass.
Som ledd i et arbeid med folkehelse, settes det som mål at Osen kommune som arbeidsplass skal være tobakksfri kommune innen 01 01 2013.
2. Kommunestyret ber administrasjonen snarest komme i dialog med ansatte, leietakere og andre brukere av Osen kommunes område for å nå målet om at Osen som tobakksfri kommune innen 01 01 2013.

Ved alternativ votering mellom rådmannens forslag og forslaget fra KRF/V, fikk rådmannens forslag 8 stemmer, KRF/V fikk 6 stemmer. Rådmannens forslag er dermed vedtatt.

Følgende oppnevnes som arbeidsgruppe:

Hallvar Næss fra kommunestyret

Tillitsvalgt

Ansatterepresentant

Administrasjonen – sekretærfunksjonen

Eldrerådet

Endelig vedtak:

Høringsuttalelse til tobakkskadeloven vedtas i samsvar med forslaget, og oversendes Helse- og omsorgsdepartementet innen fristen 20. april.

Osen kommune som tobakksfri arbeidsplass:

- 7) Det overordnede målet er at Osen kommune skal være en helsefremmende arbeidsplass. Som et ledd i et arbeid med folkehelse settes det som mål at Osen kommune skal være en tobakksfri arbeidsplass innen 2014.
- 8) Det utredes forslag til en helhetlig tiltakspakke, som skal stimulere til røyke- og tobakkskutt, og bedre helse blant kommunalt ansatte. Forslaget skal inkludere kostnadsoverslag for aktuelle tiltak.
- 9) Det settes ned en arbeidsgruppe for å utarbeide forslag til tiltakspakke. Gruppen består av representanter fra tillitsvalgte og ansatte, kommunestyret og administrasjonen (sekretær).

Følgende oppnevnes som arbeidsgruppe:

Hallvar Næss fra kommunestyret

Tillitsvalgt

Ansatterepresentant

Administrasjonen – sekretærfunksjonen

Eldrerådet

Postadresse	7740 Steinsdalen	Telefon	72 57 82 00
		Telefaks	72 57 82 01
Besøksadresse	Kommunehuset	E-post	postmottak@osen.kommune.no
		Internett	www.osen.kommune.no
		Bankgiro	4360 06 00169